

Dato: 01.09.2008

Vår ref: teb/43/2008

Deres ref:

**Ad: Forenklet, samordnet og uavhengig. Om behov i kunstfeltet for endringer i tilskuddsforvaltningen for kunst og kulturfeltet.**

Danse- og teatersentrum (DTS) har drøftet Løken-utvalgets arbeid og konklusjoner i ulike fora i organisasjonen; på styremøter og årsmøtet i 2008. Vi synes rapporten er svært god, og vi har i høringsuttalelsen valgt å konsentrere oss om punkter vi har ytterligere behov for å presisere og nyansere. Dette gjelder Norsk kulturråds rolle, behov for økt transparens i forvaltningen, tilskuddsordningen, armlengdes avstand-prinsippet og internasjonaliseringen. Vår uttalelse er konsentrert om de viktigste punktene som berører det frie scenekunstfeltet som kompanienes muligheter til å inngå i et fornuftig og helhetlig kretsløp, utvikling av kunstnerskap, muligheter til mobilitet både nasjonalt og internasjonalt, og at vi i forvaltningen kan få til smidige og åpne ordninger som ikke virker bremsende og lukkende.

Løken-utvalget har videre sett det som viktig å vurdere om det er mulig å frigjøre ressurser til kunstnerisk virksomhet ved å redusere kostnadskrevende byråkrati. DTS er i likhet med Norsk teater- og orkesterforening (NTO) svært tilfreds med at utvalget har lagt frem solid dokumentasjon på at så ikke er tilfelle. Dette stemmer godt med vår kunnskap om det frie scenekunstmiljøet og dennes forvaltning. Feltet er snarere underadministrert og vi har behov for å styrke ressurstilgangen, slik at vi også får profesjonell god administrasjon og infrastruktur knyttet til de frie kunstneriske produksjonene. Vi er glade for at utvalget har sett dette.

**6.2 - 6.2.2., 6.2.3., 6.2.5 Norsk kulturråd.**

Vi er tilfreds med utvalgets tydeliggjøring og avgrensning av Kulturrådets to roller; den autonome funksjonen og forvaltningsfunksjonen. Vi tror en slik avklaring vil gi Kulturrådet en tydeligere profil. Videre vil denne strukturen kunne gi uttelling for kulturrådets kompetanse i administrasjonen og synliggjøre ansvar og mandat tilliggende administrasjon og selve Rådet. Kulturrådet forholder seg til kunstfelt i stadig utvikling og endring. Forvaltningen bør hele tiden bestrebe seg på å ha teknologiske og andre systemer som fungerer optimalt i forhold til situasjonen i feltet. Det er vesentlig å følge opp Utvalgets henstilling, om at tilskuddsforvalter skal ha mulighet til å utforme sine støtteordninger slik at de i større grad kan gi muligheter for vurderinger på grunnlag av kunstnerisk skjønn, samt gis tilstrekkelig grad av fleksibilitet slik at ordningene virker i takt med feltets organisering og kunstneriske utvikling. Vi er enige i at bindinger i forskrifter og vedtak derfor kan virke hemmende og støtter derfor forslaget om at Kulturrådet skal ha større frihet i forvaltningen. Forutsetningen må være at Kulturrådet opptre i aktiv dialog med feltet det er til for.

En hensiktsmessig samling av ordningene ser vi på som fornuftig, gitt at den nye store ordningen får en form og en prosedyre som er så åpen og smidig som mulig. Da vil kunstfeltet kunne forme prosjekter ut i fra sine ideer og visjoner uavhengig av å måtte tilpasse seg selve

forskriften eller intensjonene i de ulike ordningene. Det har vært mye kritikk i feltet mot forskriftene som oppleves som styrende for det kunstneriske arbeidet, samt oppgitthet over at søknader avvises fordi de faller utenfor nåværende mandater og forskrifter. Mulighet til fordypning og forskning innen eget uttrykk og kunstnerskap, er viktige komponenter i innovasjonsprosesser.

Det er også viktig at det nå legges til grunn en tildelingspraksis som skal gjøre det mulig å følge de lønnsnivåer som ellers er gjeldende i feltet. Dette punktet kan ikke overlates til å tolkes fritt for de til enhver tid sittende utvalg og administrasjon. Dette er med på å nedbygge det frie scenekunstfeltet som profesjonelle og interessante produsenter. Det skal være lønnsmessig like attraktivt å arbeide utenfor institusjonene som innenfor. Søknadsbudsjettene skal utarbeides på et profesjonelt forsvarlig og gjennomførbart nivå, og tildelingene skal respektere dette. Kravet til ensidig nyskaping har for mange virket mot sin hensikt. Kulturrådets rolle som ansvarlig for større tildelinger som gis på grunnlag av en behandling i tråd med "sakte og grundig" vil være riktig i en slik omlegning. Videre må det balanseres bevisst ved omlegging av ordningene, slik at man ikke ensidig strømlinjeformer strukturen, men at den også gir muligheter for at søknader kan vurderes av flere. Vi er derfor også glade for at Løken-utvalget forutsetter at et eget fagutvalg for dans videreføres. Vi poengterer at aktiv dialog med fagmiljøene ved Kulturrådets utforming av retningslinjer m.m. må inngå som en del av systemet, og ikke bli fortolkningsavhengig.

Når det gjelder modernisering av selve Rådet, er vi tilfreds med at Løken-utvalget har fulgt opp vår anmodning under innspillsrunden om å se på selve Rådet og dets sammensetning. Vi slutter oss til at antall rådsmedlemmer reduseres i tråd med forslaget, at Rådets autonome mandat tydeliggjøres, og at rådsleder ikke bør ha andre posisjoner der vedkommende er underlagt departementet. Vi er inneforstått med at tildelingskriteriene ikke kan utformes på rent objektivt grunnlag. Kunstfaglig skjønn må legges til grunn. Det ikke-institusjonelle scenekunstfeltet er et felt preget av estetisk mangfold. Det er viktig å fremme strukturer som motvirker at bestemte kunstfaglige skjønn fester seg i avgjørelser og forvaltning. Nærhet til feltet, smidige strukturer, optimal grad av transparens og relativ hurtig utskifting av utvalg og råd, blir viktige komponenter i forvaltningen. Vi mener at både utvalg og råd ikke bør sitte i mer enn tre år av gangen av nettopp disse årsaker. Det er viktig at Råd og utvalg fungerer i takt med hverandre og noe av poenget er å gjøre gjennomstrømningsprinsippet i kulturrådets autonome struktur konsekvent. Vi er derfor glade for at Utvalget foreslår at relevante organisasjoner kan fremme forslag til utvalgs sammensetningen. Gjennom dette vil en bidra til å etablere en formell jevnlig dialog mellom Kulturrådet og kunstfeltene, og slik sikre et minimumsgrunnlag for kontakt og nærhet med et felt som stadig skifter.

I tillegg ønsker vi å poengtere behovet for økt og gjennomført transparens i ordningene. Det må være mulig bl.a. å kunne legge ut oversikt på Internett over søkere, søknadsbeløp og tilslag. DTS gjør dette når det gjelder Utenriksdepartementets støtteordning for norske scenekunstnere til utlandet (se [www.stikk.no](http://www.stikk.no)), noe som fungerer godt.

Prinsippet om armlengdes avstand og habilitet mener vi er godt ivarettatt i forslaget Løken-utvalget kommer med. I kunstforvaltningen bør det ikke kunne stilles spørsmål som ikke lar seg besvare ved slike fundamentale prinsipper som man, nettopp pga av den nødvendige skjønnsutøvelsen, er avhengig av å håndtere optimalt.

### 6.3 Tilskuddsordningene - postoppryddingen

Vi har tidligere gitt uttrykk for vår sans for Løken-utvalgets distinksjon mellom to tildelingsløp; ”raskt og nært” og ”sakte og grundig”.

Utvalget foreslår i tråd med prinsippet ”raskt og nært” at ”enkelte ordninger for scenekunst legges til det nye Scenekunstbruket /det nye senteret for scenekunst”, og at enkelte ordninger som forvaltes av Kulturrådet kan driftes av eksterne organisasjoner.” Vi gjør oppmerksom på at begge disse benevnelsene peker på oppgaver DTS i dag er ansvarlig for. Vi slutter oss til utvalgets delegeringsforslag på forvaltningsområdet. DTS er i gang med omorganisering av både sin egen og Scenekunstbrukets, noe Årsmøtet i DTS ga sin enstemmige tilslutning til. Arbeidet er ikke sluttført, men vi ønsker å følge opp dette videre. Vi ber derfor om å bli tatt med på råd i det videre arbeidet med forvaltningsdelegering. Vi tar sikte på å gjennomføre endringene fra og med regnskapsåret 2009. Vi har hele tiden vært i dialog med Kulturrådets administrasjon om saken.

#### *Post 74*

Posten skilles klart fra Rådets virksomhet og inngår i det ”nye” Kulturrådets forvaltningsområde. Basisfinansieringen for viderekomne kompanier foreslås videreført her. Dette er i tråd med vårt opprinnelige forslag, og støttes følgelig. Basisfinansieringen bør snarest omfattes av flere grupper, slik at den fremstår som en reell komponent i det kretsløpet vi er ute etter for fri scenekunst: mulighet til etablering, prosjekter - både ad hoc og over tid, med en tydelig mellomfasestøtte som er en avgjørende fase for de fleste kompanier, man har etablert seg, og trenger mulighet til å definere sitt kunstnerskap gjennom flere produksjoner over en viss tid (2 – 4 år). Etablering av post 74 som virksomhetsstøtte inndelt i tre hovedkategorier driftstøtte, infrastrukturstøtte, og utstyrsstøtte er bra. Tiltakene/gruppene som legges inn på posten, må velges inn dit ut fra en faglig relevans. Evaluering etter tre år, og eller ved behov, vil være en viktig del av posten, nettopp fordi den skal ha faglig relevans. Men tiltak, f.eks. organisasjoner som utgjør vesentlig infrastruktur på et felt i stadig omveltning, bør kunne forholde seg til en større forutsigbarhet, hvis man ser for seg at posten skal huse dem også. Eksempelvis er DTS inne på posten i dag, og forutsatt forutsigbarhet og god faglig dialog med kulturrådet, vil det være naturlig å se organisasjonen som kompetansesenter i en slik kontekst som post 74 kan gi i fremtiden. Ønsker departementet derimot prinsipielt å skille evaluerbare ”tiltak” (post 74) fra ”fast infrastruktur”, slik at departementet også sikrer seg en dialog med ulike deler av feltet, vil post 78 være naturlig.

Siden det er departementet som blir avgjørende instans for post 74, er det viktig at tiltak som er på posten opplever hensiktsmessigheten i denne strukturen, og at den ikke som nå, oppfattes som en sovende eller glemt post - at det er tilfeldig det som skjer her. Målet med 74 posten må være at Kulturrådet vil kunne arbeide aktivt med selve feltet gjennom å ha forvaltningsansvaret. Posten vil bli en viktig samhandlingskomponent mellom Kulturrådet i dets nye rolle, departementet og feltet. Posten vil strukturere dynamikken i et viktig forhold mellom scenekunsten og forvaltningen.

Det er videre avgjørende at virksomheter på post 74 kan søke støtte i Norsk kulturråd. Dette gjelder særlig forhold rundt gjestespill o.l. Man kan f.eks. ikke planlegge hvilke nasjonale og internasjonale instanser som vil vise interesse for en produksjon, eller hvilke samarbeidsprosjekter som vil oppstå mellom ulike aktører utenom normal planlagt virksomhet. I dag har vi en situasjon hvor man er utestengt fra å søke gjestespillstøtten, det betyr at mange norske publikummere går glipp av store opplevelser, staten har gitt midler til å produsere. Det er kun UD's ordning som er åpen for disse, og som har ivarettatt noe av den internasjonale aktiviteten. Slik fremstår systemet som lukket og hemmende.

#### *Post 78*

Vi slutter oss til forslaget om at tiltak som har andre politiske begrunnelser enn de rent kunst- og kulturfaglige bør legges til post 78. Vi forutsetter at departementet gjør en reell vurdering av plasseringen på de ulike postene, ut i fra faglig relevans og hvilke posisjon de ulike virksomhetene har og skal ha i en ny struktur.

#### *Post 55*

Vedrørende post 55, forutsetter vi at Kulturrådet kan utforme retningslinjer for sine ordninger i dialog med kunstfeltet. Det er hensiktsmessig for aktører innen det frie scenekunstfeltet å kunne forholde seg til et Kulturråd som innenfor post 55 gjennom en stor ordning kan gi både prosjektstøtte og flerårig støtte. Etablering og mellomfase kan godt skje på post 55, forutsatt at kulturrådet får mandat til å legge opp denne ordningen for fri scenekunst på en smidig og hensiktsmessig måte. Vi understreker at i denne mellomfasen hvor kompaniene skal konsolidere seg, både kunstnerisk og som virksomhet, er det viktig at driftsaspektet kan inngå i prosjekteringen også på post 55. Uten å legge opp til en god mellomfaseløsning, vil vi ikke få den omleggingen som er nødvendig for sunnheten i feltets situasjon og utvikling.

### **6.5.5 Internasjonalisering.**

Det frie scenekunstfeltet er og har alltid vært et internasjonalisert felt. Det er stor etterspørsel etter norsk scenekunst. I dag gis det støtte etter søknad fra kulturrådets gjestespillstøtte og over Utenriksdepartementets budsjett. Sistnevnte departement har delegert forvaltningen av sine støtteordninger til kulturlivets egne organisasjoner. På scenekunstfeltet er det Danse- og teatersentrum som siden 2003 har forvaltet reisestøtteordningen for norske scenekunstnere til utlandet. Både den som gjelder for Europa, Nord-Amerika og Japan, og den som gjelder Land i Sør. DTS har siden 2003 ført statistikker og innhentet rapporter for den internasjonale aktiviteten og opererer også som prosjektaktør, rådgiver og faginstans for UD sentralt og for utenriksstasjonene.

Norsk scenekunst preges av et stort estetisk mangfold på høyt kunstnerisk nivå. Norske scenekunstneres deltagelse på den levende internasjonale arenaen for samtidskunst er en naturlig del av mange kunstneres/kompaniers normale virksomhet. I 2006 ble det presentert over 380 forestillinger ute, det er mer enn en forestilling pr dag gjennom hele året over hele verden, støttet av denne ordningen. Gjestespillstøtten i Norsk kulturråd og UD's reisestøtte fungerer uavhengig av hverandre, og etter forskjellige kriterier. Men ingen av dem fungerer isolert. Begge forholder seg til en internasjonal kontekst, som fortolkes ulikt av ulike utvalg. Gjestespillstøtten tildeles fire ganger pr år, UD's fem ganger, og ved særskilte behov. Dette er i takt med den puls som preger den internasjonale arena. En puls som både er preget av behov for langsiktighet og evne til ad hoc bevegelser. I tillegg skjer internasjonaliseringen gjennom de programmerende scenenes ordinære virksomhet, enkeltkunstneres prosjekter, de enkelte teaterhus, festivaler, organisasjoner osv. Det vil si at i dag skjer det internasjonale arbeidet på mange nivåer, i mange estetiske og kulturelle sammenhenger *samtidig*. Til sammen har vi gjennom en rekke selvstendige instanser på scenekunstfeltet mulighet for aktivt å formulere og gjennomføre ulike internasjonale strategier. Det betyr at Norges aksjonsradius internasjonalt er meget stor, mangfoldig og lite strømlinjeformet. I dag har vi henvendelser fra flere ulike sentrale festivaler som ønsker å profilere norsk scenekunst gjennom utvalgte kompanier og enkeltkunstnere. Det er på slike arenaer vi får målt våre kunstneriske krefter. Å kunne styrke dette arbeidet gjennom frie prosjektmidler er viktig.

Vi er skeptiske til en omlegging som innebærer en tydelig ensrettet strømlinjeforming og

samlet styring av det internasjonale arbeidet. Vi ser at i land som ønsker en optimal statlig kontroll med internasjonal aktivitet, legger man opp til at slikt arbeid skjer gjennom en enhetlig instans. Er man derimot opptatt av å delta på den internasjonale kunstarenaen, er man mer orientert mot å finne frem til ordninger og strukturer som gir et bredere nærvær og som arbeider for å støtte opp under kunstnerisk deltagelse og utveksling på mange plan.

I et slikt perspektiv blir det å skille internasjonal aktivitet fra nasjonal aktivitet kunstig dersom målet er å delta på arenaer, enten de er nasjonale eller internasjonale som oppfattes som vesentlige ut fra et estetisk og kulturelt fokus. Slik sett er det i tråd med tiden at både kulturdepartementet og utenriksdepartementet samhandler i forhold til dette arbeidet. De kunstneriske bevegelsene vil alltid ligge "foran" forvaltningen. Vi må derfor skape en forvaltning så nær og så tett på kunstfeltets mange og ulike aktører som mulig, for å unngå for stort gap mellom den "pågående situasjonen" og forvaltningen. Armlengdes avstandsprinsippet blir dermed viktig i det internasjonale arbeidet. Det er mye som kan gjøres gjennom å styrke og utvikle det internasjonale arbeidet med grunnlag dagens pluralistiske struktur. Det er viktig å åpne utvekslingsarbeidet, der målet må være å finne frem til en gjensidig kunstnerisk gevinst. Import/eksportbegrepene som brukes er beskrivende, men snevre fordi vi verken sender eller mottar passivt. Vi bør kunne finne frem til strukturer som sørger for at vi ivaretar mangfoldet i aktiviteten med både å kunne arbeide ut fra "sakte og grundig" prinsippet og "raskt og nært", og hvor interaksjonen mellom nasjonalt og internasjonalt, "import" og "eksport" og utveksling stimuleres og styrkes. Vi er enige i at den statlige innsatsen knyttet til formålet styrkes, men vi er ikke enige i at "dagens tilskuddsordninger samordnes for alle kunstområder for å bidra til en helhetlig politikk for fremme av norsk kunst i utlandet" slik Løken utvalget formulerer det, er den riktige løsningen. Vi ser ellers i Europa, og i Norden, f.eks. i Finland at utvikling av systemer og strukturer som nettopp aktiviserer en slik breddedeltagelse og medvirkning og hvor man altså heller forlater ideen om en sentralisering av det internasjonale arbeidet gjennom "helhetlig samordning". Den oppfattes som gammeldags i en verden som er sammensatt og som krever sammensatte løsninger og dialoger.

Vi ber derfor om å bli tatt med på råd når det gjelder videre arbeid i denne saken.

**Med vennlig hilsen**

Danse- og teatersentrum

---

Tove Bratten /s/

Daglig leder